

Läget på de globala energimarknaderna - olja

EXTRAUTSKICK 14 januari 2020

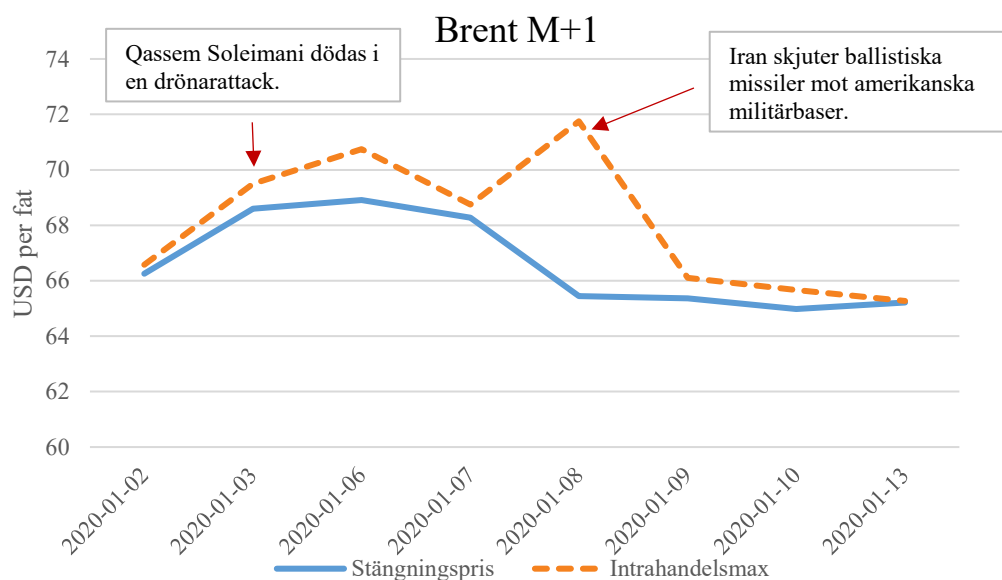
Efter ett år av ökade spänningar i Mellanöstern eskalerade situationen ytterligare den 3 januari då USA dödade bland andra Qassem Soleimani i en drönarattack. Soleimani var ledare för specialstyrkan Quads. Quads är en del av det Iranska Revolutionsgardet som ansvarar för insatser och allianser med externa milisgrupper i närområdet, ett nätverk som har byggts upp under decennier och blivit en mycket viktig del av strategisk iransk politik. Soleimani lyfts ofta fram som ett hot mot framför allt USA och ska ligga bakom flera attacker mot amerikanska styrkor i bland annat Irak. I Iran och Irak framställs han ofta som en krigshjälte och den dödliga attacken mot honom ledde till att Iraks parlament kort efter attacken röstade igenom ett förslag om att tvinga ut alla internationella styrkor ur landet, tydligt riktat mot den amerikanska styrkan på omkring 5 000 personer som finns i Irak. Parlamentet, i vilket flera iranpositiva politiker sitter, menar på att USA:s inblandning i Mellanöstern måste få ett slut. USA har dock meddelat att man inte avser att ta hem sina trupper, men att insatserna och organisation kan ändras något, i samförstånd med Irak.

Inledningsvis efter attacken utlovade Iran vedergällning i paritet med dödandet av en nationell hjälte och högt uppsatt militär ledare, vilket ökade oron på oljemarknaden för repressalier som direkt skulle påverka den fysiska handeln. Tidigt på onsdagsmorgonen den 8 januari besköt Iran två militärbaser i Irak som huserar amerikanska trupper, med ballistiska missiler. USA har uppgett att ingen person kom till skada och att endast mindre materiell skada uppstod. De båda länderna har sedermera uttryckt att ingen av dem avser att militärt eskalera situationen ytterligare. Det är dock sannolikt att Irans beskjutning av militärbaserna endast är en del av en större vedergällning, där målet slutligen är att pressa USA ut ur Irak och försvaga USA:s position i Mellanöstern. Iran har tidigare i stor utsträckning använt sig av allierade mindre milisgrupper runt om i Mellanöstern för att utföra attacker, exempelvis i attacken mot oljeprocessanläggningen Abqaiq i Saudiarabien i september 2019. USA och Saudiarabien har anklagat Iran för att ligga bakom attacken, medan Houthirebeller i Jemen officiellt har tagit på sig ansvaret. Iran nekar till inblandning.

Iran måste löpande väga sin förmåga att medvetet störa oljeleveranserna via Hormuz-sundet, mot repressalier från framför allt USA. Hormuz-sundet är en av de mest trafikera transportlederna i världen och omkring en femtedel av världens råolja passerar dagligen. Iran har vid ett antal tillfällen hotat med att stänga ned sundet vid påtryckningar från USA. Det är möjligt att den dödliga attacken mot Soleimani gör att Iran i större utsträckning än tidigare kommer akta sig för att förarga USA direkt och istället försöker pressa USA ut från Mellanöstern. En långsiktig strategi som spelar Iran betydligt mer i händerna än en aggressiv militär taktik som riskerar en upptrappning av en militär konflikt med världens största militärmakt, med en något svängande mellanösternpolitik.

Något som sannolikt har komplicerat Irans strategi efter attacken mot Soleimani och skulle kunna sätta stopp för eventuella ytterligare attacker är händelsen med ett civilt ukrainskt flygplan, som inträffade kort efter att Iran avfyrade missilerna. Flygplanet störtade kort efter

att det lämnade Iran för Ukraina. Alla passagerare omkom, varav flera svenskar. Inledningsvis kom ett uttalande från Ukraine International Airlines att det inte rörde sig om en terrorattack, ett uttalande om förvånade många då det kom innan någon utredning rent tidsmässigt hade kunnat genomföras. Uttalandet återtogs sedermera och ny kommunikation från flygbolaget gav gällande att alla möjligheter utreddes, så även terrorkopplingar. Inom kort inkom underrättelseinformation, inledningsvis från USA som sedermera bekräftades av bland andra Kanada, att flygplanet sannolikt hade skjutits ned av iranska försvarsmissiler, något som Iran inledningsvis förnekade kraftigt. Tidigt på lördagsmorgonen (11/1) svensk tid kom bekräftelser från Iran att flygplanet de facto skjutits ned av Iran, av misstag. Flygplanet ska ha kommit nära ett militärt strategiskt mål och det iranska försvaret ska då ha skjutit ned det i tron att det rörde sig om en fientlig kryssningsmissil. Skuld lades på USA:s militära upptrappning i regionen men Irans president Hassan Rouhani meddelade också att de ansvariga i Iran ska ställas till svars och att offrens familjer kan komma att kompenseras ekonomiskt. Flyghändelsen har nu utlöst omfattande demonstrationer i Iran. Hundratals människor ska i helgen ha protesterat mot regeringen och krävt att flera högt uppsatta ledare avgår, något som rubbar de signaler som den iranska regeringen tidigare kunde skicka om ett enat land i sorg, efter att miljontals människor följde Soleimanis begravning.

Utvecklingen i Iran riskerar att bidra till ytterligare oroligheter i området, utöver den militära upptrappningen mellan USA och Iran. Situationen på den globala oljemarknaden är dock relativt lugn, inledningsvis steg priserna till strax över USDS70 per dag under intradagshandeln efter Irans beskjutning av de amerikanska militärbaserna. Priserna har sedermera sjunkit tillbaka något efter att oron över ytterligare militär eskalering har dämpats. Marknaden har visat på en hög förmåga att absorbera riskpremier för oro i Mellanöstern under året som gått, där ingen händelse har lyckats tvinga upp priset på över USD65 per fat under någon längre period sedan i maj. Samtidig är marknaden redo att reagera vid minsta tecken på att ytterligare attacker kommer att genomföras. En ökad instabilitet i Irak kan också få konsekvenser för oljeutbudet på längre sikt eftersom Irak är en nyckelproducent i området med en produktionskapacitet på strax under 5 miljoner fat per dag.